

**PHÁP LUẬT VỀ KINH DOANH KHÍ
NHỮNG CHUYỂN BIẾN TÍCH CỰC VÀ
YÊU CẦU VỀ HOÀN THIỆN KHUNG PHÁP LÝ
CẠNH TRANH, LÀNH MẠNH**

**Nguyễn Thị Diệu Hồng
Ban Pháp chế, VCCI**

1. Những bước chuyển tích cực trong pháp luật về kinh doanh khí

Trong mấy năm trở lại đây, Nhà nước có nhiều chính sách nhằm thúc đẩy môi trường đầu tư kinh doanh thuận lợi. Từ năm 2016 đến nay, đã có hơn 02 đợt rà soát, cắt giảm đơn giản hóa điều kiện kinh doanh, thủ tục hành chính lớn (năm 2016, rà soát các điều kiện kinh doanh tại thông tư để nâng lên thành nghị định; năm 2016; rà soát để cắt giảm, bổ sung Danh mục ngành nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện tại Luật Đầu tư 2014; năm 2018, cắt giảm, đơn giản hóa ít nhất 50% điều kiện kinh doanh ở tất cả các ngành, lĩnh vực; năm 2020, rà soát cắt giảm, bổ sung ngành nghề tại Danh mục ngành nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện tại Luật Đầu tư 2020; Tổ công tác rà soát VBQPPL của Thủ tướng Chính phủ rà soát 11 nhóm đề tài; ...). Thành quả đạt được là hàng trăm điều kiện kinh doanh đã được bãi bỏ, đơn giản hóa; thủ tục hành chính cũng trở nên thuận lợi hơn.

Trong những làn sóng cải cách trên thì pháp luật về kinh doanh khí cũng có nhiều chuyển biến rất tích cực, có tính cải cách và ngày càng tạo thuận lợi hơn cho hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp. Có thể thấy rằng, từ Nghị định 107/2009/NĐ-CP, Nghị định 19/2016/NĐ-CP đến Nghị định 87/2018/NĐ-CP là một bước chuyển rất lớn mở ra nhiều cơ hội cho các doanh nghiệp, đặc biệt là các doanh nghiệp nhỏ và vừa, tiếp cận thị trường kinh doanh khí.

Trước thời điểm Nghị định 87/2018/NĐ-CP có hiệu lực, các điều kiện kinh doanh trong lĩnh vực khí có tính chất áp đặt về quy mô, ví dụ:

Một số điều kiện kinh doanh khí quy định tại Nghị định 107/2009/NĐ-CP:

- Điều kiện xuất khẩu, nhập khẩu LPG: Có tối thiểu 300.000 (ba trăm nghìn) chai LPG các loại (trừ chai LPG mini) thuộc sở hữu của thương nhân; Có hệ thống phân phối LPG, bao gồm: doanh nghiệp thành viên, chi nhánh doanh nghiệp, cửa hàng hoặc trạm nạp LPG vào ô tô hoặc trạm cấp LPG và có tối thiểu 40 (bốn mươi) đại lý kinh doanh LPG (tổng đại lý và đại lý hoặc các đại lý)¹;

---

¹ Điều 7 Nghị định 107/2009/NĐ-CP

- Điều kiện đối với thương nhân phân phối LPG cấp I: Có kho LPG với tổng sức chứa các bồn tối thiểu 800 m³ (tám trăm mét khối) để tiếp nhận LPG từ tàu hoặc phương tiện vận chuyển khác; Có tối thiểu 300.000 (ba trăm nghìn) chai LPG các loại (trừ chai LPG mini) thuộc sở hữu thương nhân; Có hệ thống phân phối LPG trực thuộc, bao gồm: cửa hàng bán LPG chai hoặc trạm cấp LPG hoặc trạm nạp LPG vào ô tô và có tối thiểu 20 (hai mươi) đại lý kinh doanh LPG (tổng đại lý và đại lý hoặc các đại lý)²;
- Điều kiện tổng đại lý kinh doanh LPG: Có kho chứa chai LPG và LPG chai được xây dựng theo quy chuẩn kỹ thuật quốc gia hiện hành có sức chứa tối thiểu: 2.000 (hai nghìn) chai LPG hoặc LPG chai các loại (trừ chai mini); Có hệ thống phân phối LPG, bao gồm cửa hàng bán LPG chai hoặc trạm nạp LPG vào ô tô, có tối thiểu 10 (mười) đại lý đáp ứng đủ điều kiện³.

Một số điều kiện kinh doanh khí quy định tại Nghị định 19/2016/NĐ-CP:

- Điều kiện đối với thương nhân xuất khẩu, nhập khẩu khí: Có kho tổng dung tích các bồn chứa tối thiểu 3.000 m³ (ba nghìn mét khối) đối với LPG; 60.000m³ (Sáu mươi nghìn mét khối) đối với LNG; 200.000 Sm³ (hai trăm nghìn mét khối tiêu chuẩn) đối với CNG thuộc sở hữu thương nhân hoặc đồng sở hữu hoặc thuê của thương nhân kinh doanh khí tối thiểu 01 (một) năm đối với LPG và 05 (năm) năm đối với LNG và CNG để tiếp nhận khí từ tàu hoặc phương tiện vận chuyển khác; Có số lượng chai LPG các loại (không tính chai LPG mini) đủ Điều kiện lưu thông trên thị trường thuộc sở hữu của thương nhân với tổng dung tích chứa tối thiểu 3.930.000 L (ba triệu chín trăm ba mươi nghìn lít); Có hệ thống phân phối LPG bao gồm: Cửa hàng bán LPG chai hoặc trạm cấp LPG hoặc trạm nạp LPG vào phương tiện vận tải được cấp Giấy chứng nhận đủ Điều kiện hoặc khách hàng công nghiệp và có tối thiểu 40 (bốn mươi) tổng đại lý hoặc đại lý kinh doanh LPG đáp ứng đủ Điều kiện quy định tại Nghị định này⁴;
- Điều kiện đối với thương nhân phân phối khí: Có số lượng chai LPG các loại (không tính chai LPG mini) đủ Điều kiện lưu thông trên thị trường thuộc sở hữu của thương nhân với tổng dung tích chứa tối thiểu 2.620.000 L (hai triệu sáu trăm hai mươi nghìn lít); Có hệ thống phân phối LPG, bao gồm: Cửa hàng bán LPG chai hoặc trạm cấp LPG hoặc trạm nạp LPG vào phương tiện vận tải được cấp Giấy chứng nhận đủ Điều kiện hoặc khách hàng công nghiệp và có tối thiểu 20

² Điều 13 Nghị định 107/2009/NĐ-CP

³ Điều 23 Nghị định 107/2009/NĐ-CP

⁴ Điều 7 Nghị định 19/2016/NĐ-CP

(hai mươi) tổng đại lý hoặc đại lý kinh doanh LPG đáp ứng đủ Điều kiện quy định tại Nghị định này⁵;

- Điều kiện đối với tổng đại lý kinh doanh LPG: Có kho với tổng sức chứa tối thiểu 2.000 (hai nghìn) chai LPG và LPG chai (trừ chai LPG mini) thuộc sở hữu hoặc đồng sở hữu hoặc thuê tối thiểu 01 (một) năm; Có hệ thống phân phối LPG, bao gồm: Cửa hàng bán LPG chai hoặc trạm cấp LPG hoặc trạm nạp LPG vào phương tiện vận tải được cấp Giấy chứng nhận đủ Điều kiện và có tối thiểu 10 (mười) đại lý đáp ứng đủ Điều kiện theo quy định của Nghị định này⁶.

Với những điều kiện như trên thì chỉ có những doanh nghiệp có tiềm lực tài chính mới có thể gia nhập vào thị trường kinh doanh khí và là những rào cản không hề nhỏ đối với các doanh nghiệp nhỏ và vừa.

Theo quy định tại Luật Đầu tư 2014, 2020 thì điều kiện kinh doanh phải hướng đến mục tiêu nhằm kiểm soát những tác động của hoạt động sản xuất, kinh doanh trong ngành nghề kinh doanh có điều kiện lên các lợi ích công cộng (an ninh quốc gia, bảo vệ môi trường, trật tự an toàn xã hội, sức khỏe con người). Nếu đối chiếu với mục tiêu này tại Luật Đầu tư thì những điều kiện kinh doanh có tính chất áp đặt về quy mô trên dường như *chưa thật phù hợp*.

Nghị định 87/2018/NĐ-CP đã bỏ hầu hết các điều kiện kinh doanh có tính chất trên, thiết kế lại các điều kiện kinh doanh khí theo hướng tạo thuận lợi hơn cho doanh nghiệp, tập trung vào những rủi ro từ hoạt động kinh doanh này có thể tác động tới lợi ích công mà Nhà nước cần kiểm soát/quản lý (ví dụ: các điều kiện hướng tới an toàn cho hoạt động kinh doanh này). Chúng tôi cho rằng hướng tiếp cận này là hợp lý.

Nghị định 87/2018/NĐ-CP là một bước tiến rất dài trên con đường xây dựng môi trường kinh doanh khí bình đẳng, cạnh tranh lành mạnh, thể hiện tư duy tiên bộ, cải cách của các nhà soạn chính sách và tạo niềm tin cho cộng đồng về một môi trường kinh doanh thuận lợi hơn.

2. Không gian cải cách trong pháp luật kinh doanh khí

Mặc dù có những bước tiến vượt bậc về cải cách trong các quy định kinh doanh khí, nhưng nếu rà soát các văn bản pháp luật trong lĩnh vực này trong hệ thống pháp luật kinh doanh nói chung, chúng tôi cho rằng vẫn còn nhiều không gian để cải cách, tiến tới hoàn thiện môi trường pháp lý cạnh tranh lành mạnh, cụ thể:

---

⁵ Điều 9 Nghị định 19/2016/NĐ-CP

⁶ Điều 11 Nghị định 19/2016/NĐ-CP

a. Vẫn còn điều kiện kinh doanh can thiệp vào quyền tự do thỏa thuận của doanh nghiệp

Nghị định 87 vẫn còn có một số điều kiện kinh doanh được thiết kế theo hướng can thiệp vào quyền tự do thỏa thuận của doanh nghiệp, chưa phù hợp với pháp luật dân sự. Chẳng hạn:

- Điều kiện đối với thương nhân xuất khẩu, nhập khẩu khí: điểm b khoản 1 Điều 6 yêu cầu phải có “cầu cảng hoặc hợp đồng thuê tối thiểu 05 năm cầu cảng thuộc hệ thống cảng Việt Nam”;
- Điều kiện đối với thương nhân sản xuất, chế biến khí: điểm d khoản 1 Điều 7 quy định phải có “phòng thử nghiệm chất lượng khí hoặc có hợp đồng thuê tối thiểu 01 năm của thương nhân, tổ chức có phòng thử nghiệm đủ năng lực thử nghiệm các chỉ tiêu theo quy định tại quy chuẩn kỹ thuật quốc gia”;
- Pha chế khí: khoản 2 Điều 9 quy định “Thương nhân pha chế khí phải có phòng thử nghiệm chất lượng khí hoặc có hợp đồng thuê tối thiểu 01 năm với tổ chức đủ năng lực thử nghiệm các chỉ tiêu theo quy định tại quy chuẩn kỹ thuật quốc gia.”;
- Cửa hàng bán lẻ LPG chai: khoản 2 Điều 10 quy định “Có hợp đồng tối thiểu 1 năm bán LPG chai với thương nhân có giấy chứng nhận đủ điều kiện còn hiệu lực theo quy định tại Nghị định này, trừ trường hợp cửa hàng trực thuộc của thương nhân”

Việc yêu cầu phải ký hợp đồng với thời hạn tối thiểu là chưa phù hợp. Quy định này có thể nhằm hướng đến mục tiêu bảo đảm thương nhân thực sự có quyền sử dụng cơ sở vật chất trong một khoảng thời gian, tuy nhiên lại chưa phù hợp với pháp luật về dân sự. Bởi vì, thời hạn của hợp đồng thuê dựa vào thỏa thuận của các bên và bên thuê không thể đảm bảo được bên cho thuê không vi phạm hợp đồng và hủy hợp đồng giữa chừng. Trong trường hợp này thì rõ ràng bên thuê (các thương nhân kinh doanh khí) sẽ không đảm bảo được điều kiện kinh doanh trong khi đây không phải là lỗi của họ. Vì vậy, quy định này vừa không giúp cơ quan nhà nước đạt được mục tiêu kiểm soát vừa không phù hợp với pháp luật về dân sự. Do đó, cần xem xét để bỏ quy định về thời hạn tối thiểu này.

b. Vẫn còn tình trạng “con gà quả trứng” trong thiết kế điều kiện kinh doanh

Theo quy định tại khoản 2 Điều 10 Nghị định 87 thì điều kiện đối với cửa hàng bán lẻ LPG chai là phải có hợp đồng với thương nhân có giấy chứng nhận đủ điều kiện. Như vậy, tại thời điểm cửa hàng bán lẻ *chưa có* giấy chứng nhận đã *phải có* hợp đồng mua bán ký kết với thương nhân có giấy chứng nhận.

Tuy nhiên, Điều 20, khoản 1 Điều 22 Nghị định 87 lại quy định thương nhân xuất khẩu, nhập khẩu LPG được mua bán LPG với “thương nhân có giấy chứng nhận đủ điều kiện còn hiệu lực và khách hàng công nghiệp”; “tổ chức bán lẻ LPG và LPG chai trong hệ thống phân phối do thương nhân quản lý, bán trực tiếp cho khách hàng sử dụng”. Như vậy, với quy định này thì cửa hàng bán lẻ LPG không thuộc hệ thống của thương nhân xuất khẩu, nhập khẩu LPG, thương nhân mua bán khí và chưa có giấy chứng nhận đủ điều kiện sẽ *không thể ký hợp đồng* mua bán khí với thương nhân xuất khẩu, nhập khẩu LPG và thương nhân mua bán khí khác.

Do đó, điều kiện tại khoản 2 Điều 10 Nghị định 87 là không thể thực hiện được.

c. Có sự chồng lấn trong quản lý giữa các ngành liên quan

“Kinh doanh khí” là ngành, nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện về an ninh, trật tự (khoản 13 Điều 3 Nghị định 96/2016/NĐ-CP). Để kinh doanh ngành nghề này, doanh nghiệp phải đáp ứng điều kiện về an ninh, trật tự, gồm các điều kiện về: i) thành lập theo quy định của pháp luật; ii) nhân lực: điều kiện của người chịu trách nhiệm về an ninh, trật tự; iii) điều kiện về an toàn phòng cháy và chữa cháy (Điều 7). Và phải làm thủ tục để xin cấp Giấy chứng nhận đủ điều kiện về an ninh, trật tự (Điều 14).

Theo quy định tại Nghị định 87/2018/NĐ-CP thì để kinh doanh khí, các thương nhân phải đáp ứng các điều kiện kinh doanh khí và phải được cấp Giấy chứng nhận đủ điều kiện kinh doanh. Một trong các điều kiện kinh doanh khí là điều kiện về phòng cháy và chữa cháy, trong hồ sơ xin cấp phép, thương nhân phải có “tài liệu chứng minh đáp ứng các điều kiện về phòng cháy và chữa cháy” (Điều 37, 38, 39, 40, 41, 42).

Như vậy, đối với lĩnh vực “kinh doanh khí” thương nhân phải cần có hai loại giấy phép do hai cơ quan có thẩm quyền khác nhau cấp. Khi xem xét để cấp hai loại giấy phép này, các cơ quan cấp phép cùng xem xét chung một điều kiện về phòng cháy và chữa cháy. Việc hai cơ quan quản lý khác nhau cùng đánh giá chung về cùng một điều kiện kinh doanh và cấp hai loại giấy phép khác nhau là sự chồng lấn về mặt quản lý.

Đề nghị thống nhất với cơ quan quản lý về an ninh trật tự để đề xuất phương án đơn giản hóa thủ tục hành chính cho các doanh nghiệp kinh doanh khí theo hướng bỏ quy định về phải cấp Giấy chứng nhận đủ điều kiện về an ninh, trật tự, các yếu tố về phòng cháy, chữa cháy sẽ được quản lý theo điều kiện kinh doanh khí.

d. Quản lý chủ thể kinh doanh hay chất lượng sản phẩm hàng hóa?

Chai LPG, LPG chai, LPG chai mini là loại hàng hóa chứa đựng nguy cơ tác động đến an toàn cho người sử dụng, vì vậy cần thiết phải quản lý chặt chẽ đối với loại hàng hóa này.

Cơ chế quản lý hiện tại đối với chai LPG, LPG chai, LPG chai mini là ban hành các điều kiện đối với các loại hàng hóa này khi lưu thông trên thị trường (đáp ứng các điều kiện an toàn tại Quy chuẩn kỹ thuật quốc gia và phải thực hiện kiểm định định kỳ; trước khi lưu thông phải được kiểm định kỹ thuật an toàn lao động, chứng nhận hợp quy theo quy định). Cơ chế này là phù hợp nhằm đảm bảo chất lượng của các loại chai này khi lưu thông trên thị trường, đảm bảo an toàn cho người sử dụng.

Như vậy, với cơ chế quản lý trên thì dù chai LPG, LPG chai, LPG chai mini được sản xuất theo quy trình kỹ thuật nào, do ai sản xuất thì trước khi ra lưu thông trên thị trường cũng phải đảm bảo kiểm định, trong quá trình sử dụng cũng phải kiểm định định kỳ. Các rủi ro có thể có đều đã được kiểm soát thông qua cơ chế quản lý về chất lượng sản phẩm hàng hóa, quy chuẩn kỹ thuật.

Vì vậy, cần xem xét lại có cần thiết phải thiết kế ngành nghề “sản xuất chai LPG mini”, “sản xuất, sửa chữa chai LPG” là ngành nghề kinh doanh có điều kiện hay không?

e. Cần chuyển đổi cơ chế quản lý đối với cửa hàng bán lẻ LPG

Hiện tại, cơ chế quản lý đối với cửa hàng bán lẻ LPG đang là cấp giấy phép kinh doanh. Đối với cơ sở bán lẻ LPG, chúng tôi cho rằng cần kiểm soát về điều kiện phòng cháy chữa cháy để đảm bảo an toàn của hoạt động của cửa hàng này đối với môi trường xung quanh và không cần thiết phải yêu cầu thương nhân bán lẻ phải xin cấp giấy phép kinh doanh khi cửa hàng đã có tài liệu chứng minh đáp ứng yêu cầu về phòng cháy và chữa cháy. Việc chuyển cơ chế quản lý từ cấp giấy phép sang đáp ứng điều kiện mà không cấp giấy phép sẽ tạo điều kiện thuận lợi hơn cho doanh nghiệp trong hoạt động kinh doanh.

Tóm lại, pháp luật về kinh doanh khí đã có nhiều tiến bộ, cải cách trong thời gian qua. Điều này cho thấy tinh thần cầu thị của cơ quan quản lý trong lĩnh vực này khi lắng nghe tiếng nói của doanh nghiệp và kịp thời sửa đổi những vướng mắc, bất cập trong lĩnh vực này. Trong thời gian tới, cộng đồng doanh nghiệp hi vọng tinh thần cải cách này sẽ được tiếp nối trong hoàn thiện pháp luật về khí, khi không gian cải cách trong lĩnh vực này còn khá nhiều./.